

DII-001-019403

Seat No. _____

M. A. (Part - II) (Sem. IV) (CBCS) Examination

May / June - 2015

Gujarati : Paper - CCT-12

(સાહિત્યિક સંજ્ઞાવિચાર)

Faculty Code : 001

Subject Code : 019403

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) દરેક સવાલની સામે ગુણ દર્શાવેલ છે.

(2) દરેક સવાલના ઉત્તર મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ આપવાના છે.

- 1 નીચેના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તર જવાબ આપો. 14
- (1) સાહિત્યના વિવિધ કલાસ્વરૂપોમાં 'રચનારીતિ'ની પ્રભાવકતા પુરવાર કરો.
- (2) આપણા, ભારતીય પ્રાચીન સાહિત્ય મીમાંસકો દ્વારા 'પ્રતીક' શબ્દનું અર્થઘટન અને તેની સંજ્ઞા વિશે ચર્ચા કરો.
- (3) સાહિત્યના વિવિધ કલાસ્વરૂપોના સર્જનમાં, કલ્પનની ઉપયોગિતા જણાવો.
- 2 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો. 10
- (1) પુરાકલ્પનના વિવિધ પ્રકારો અને તેનું સ્વરૂપ સમજાવો.
- (2) ક્ષોભકલ્પનનો ગુજરાતી સાહિત્યમાં ઉપયોગ.
- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો : 10
- (1) આયરનીની સંજ્ઞા સ્પષ્ટ કરીને તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- (2) કાવ્ય નિર્માણમાં પ્રતીકનું વિશિષ્ટ પ્રદાન વર્ણવો.
- 3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો. 10
- (1) સાહિત્ય રચનાની સિદ્ધિમાં કલ્પનનું પ્રદાન.
- (2) પ્રતીકની સંજ્ઞા અને ગુજરાતી સાહિત્યમાં ઉપયોગિતા.
- (3) આયરનીનું કલાસ્વરૂપ સમજાવો.
- (4) કથન કેન્દ્રના પ્રકારો વર્ણવો.

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિશે નોંધ લખો : 10
- (1) રચનારીતિના વિવિધ પ્રકારો જણાવો.
  - (2) સાહિત્યકૃતિમાં પુરાકલ્પનનો વિનિયોગ
  - (3) આધુનિક કાવ્યરચનામાં ઉત્તમ પ્રતીક રચનાઓ.
  - (4) સાહિત્યકૃતિઓમાં થયેલા કથન કેન્દ્રના પ્રયોજન.
- 4 નીચેના પ્રત્યેક પ્રશ્નના એક-બે વાક્યમાં જવાબ આપો. 6
- (1) કલ્પનને કાવ્યનું પ્રાણતત્ત્વ કોણ માને છે ?
  - (2) શબ્દો યાદચ્છિક સંજ્ઞાઓ છે, એવું કોણ લખે છે ?
  - (3) 'કલ્પન' શબ્દનો અર્થ કેવા અભિગમ વાળો છે ?
  - (4) 'એકલવ્ય' કોની કૃતિ છે ?
  - (5) 'નમેલીસાંજ' કોનો કાવ્યસંગ્રહ છે ?
  - (6) ધર્મ સાહિત્યની સર્વ કથાઓનો પાયો કઈ કથા છે ?
- 5 નીચેના બહુવિકલ્પીય પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ દસ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. 10
- (1) 'રચનારીતિ' શું છે ?

(A) રચનાની રીત	(B) રચનાની વિશિષ્ટ રીત
(C) રીતિ	(D) રચના માટેની રીતિ
  - (2) 'રચનારીતિ'માં રીતિ કયા રૂપે છે ?

(A) પ્રાણરૂપે	(B) લક્ષ્યરૂપે
(C) હેતુરૂપે	(D) શબ્દરૂપે
  - (3) 'પ્રતીક' માટે અંગ્રેજી ભાષામાં કયો શબ્દ પ્રચલિત છે ?

(A) Symbol	(B) Simbal
(C) Simbole	(D) Symboal

- (4) રચના અને રચનારીતિ વચ્ચે કેવો વિશિષ્ટ સંબંધ છે ?
- (A) બિમ્બ અને પ્રતિબિંબ જેવો (B) શબ્દ અને અર્થ જેવો
(C) આત્મા અને દેહ જેવો (D) રૂપ અને રંગ જેવો
- (5) 'મિથ્યાભિમાન'ના કર્તા કોણ છે ?
- (A) નર્મદ (B) કવિ દલપતરામ
(C) નવલરામ (D) દયારામ
- (6) રમણભાઈ નીલકંઠે કઈ કૃતિમાં 'આચરની' પ્રયોજી છે ?
- (A) ભદ્રામાં (B) 'ભદ્રંભદ્રા'માં
(C) 'સભદ્રા'માં (D) 'અભદ્રા'માં
- (7) કપોળકલ્પનના શબ્દનો અર્થ શું થાય છે ?
- (A) બનાવ (B) બનાવવું
(C) બનાવટ (D) બનવાયોગ્ય
- (8) 'આચરની'ના મુખ્ય કેટલા પ્રકાર છે ?
- (A) બે (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) છ
- (9) ગુજરાતી ભાષામાં પ્રતીકાત્મક રચનારીતિની કઈ નવલકથા છે ?
- (A) 'આંધળીગલી' (B) 'અંધગલી'
(C) ગલી (D) ગલીકૂચી

(10) કાવ્યક્ષેત્રે રચનારીતિના પ્રયોગો શામાં થયા છે ?

- (A) 'પ્રવાલદ્વીપ'માં (B) 'ગંગોત્રી'માં
(C) 'યાત્રા'માં (D) 'નિશીથ'માં

(11) 'લોહીની સગાઈ'ના સર્જક કોણ છે ?

- (A) ઈશ્વર પેટલીકર (B) પન્નાલાલ પટેલ
(C) પીતાંબર પટેલ (D) ધીરુબેન પટેલ

(12) 'પ્રતીક'ની સમર્થ વિચારણા કોણે કરી ?

- (A) કોલરિજે (B) કાલરિજે
(C) કલરિજે (D) કુલરિજે
